

Art barroc a Espanya

Codi: 100574

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2500239 Història de l'Art	OT	3	0
2500239 Història de l'Art	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Buenaventura Bassegoda Hugas

Correu electrònic: bonaventura.bassegoda@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Equip docent

Buenaventura Bassegoda Hugas

Prerequisits

No n'hi ha. És recomanable, però, tenir nocions d'anglès, francès i italià per poder consultar la bibliografia especialitzada.

Objectius

La finalitat essencial d'aquesta assignatura és introduir l'alumnat en el coneixement del fenomen de la pintura barroca hispànica del segle XVII. Els objectius formatius són que l'alumnat adquireixi coneixements sòlids relatius a la història i evolució del fenomen de la pintura barroca hispànica, que sigui capaç d'identificar, i analitzar les diverses tipologies més habituals de presentació de les obres d'art, valorant-ne els paràmetres tècnics, formals i simbòlics, i situant aquestes tipologies en el seu context cultural, de manera que es pugui definir un marc històric global del desenvolupament del fenomen; que es familiaritzi amb la bibliografia específica; que conegui les principals línies historiogràfiques i els diferents enfocaments metodològics que han centrat el debat entorn de la disciplina; que sigui capaç de comprendre la relació de la pintura barroca hispànica amb altres escoles pictòriques contemporànies i/o d'altres èpoques; i finalment, que pugui elaborar un judici autònom i crític sobre aquestes manifestacions artístiques, i sobre els seus valors intrínsecs amb relació al context en que s'esdevenen o a altres etapes històriques.

Competències

Història de l'Art

- Analitzar amb esperit crític, a partir dels coneixements adquirits, l'obra d'art en les seves diferents facetes: valors formals, significat iconogràfic, tècniques i procediments artístics, procés d'elaboració i mecanismes de recepció.
- Interpretar l'obra d'art en el context en el qual es va gestar i relacionar-la amb altres formes d'expressió cultural
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Reconèixer l'evolució de la imatge artística des de l'antiguitat fins a la cultura visual contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
2. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
3. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
4. Analitzar una imatge artística i situar-la en el seu context cultural.
5. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
6. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa
7. Coordinar equips de treball, desenvolupant habilitats de resolució de conflictes i presa de decisions
8. Definir i explicar amb precisió un objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
9. Distingir les tècniques i el procés d'elaboració d'un objecte artístic
10. Examinar una imatge artística i distingir-ne els valors formals, iconogràfics i simbòlics.
11. Explicar els mecanismes de recepció d'una obra d'art.
12. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
13. Reconstruir el panorama artístic d'un determinat context cultural
14. Relacionar una imatge artística amb altres fenòmens culturals de la seva època.

Continguts

- 1 La pintura barroca espanyola. Descobriment i valoració de l'escola espanyola al segle XIX.
- 2 Historiografia de la pintura del segle d'Or hispànic.
- 3 Francisco Pacheco i l'escola sevillana entre els dos segles.
- 4 Els inicis de Diego Velázquez. La seva etapa sevillana.
- 5 Velázquez a Madrid fins el primer viatge a Itàlia.
- 6 El primer viatge a Itàlia i els anys de la decoració del Buen Retiro.
- 7 El segon viatge a Itàlia i les darreres obres del mestre.
- 8 Sevilla sense Velázquez, l'ascens i triomf de Francisco de Zurbarán.
- 9 Murillo i la culminació de l'escola sevillana.

Metodologia

Classes presencials a l'aula: sessions teòriques i pràctiques a l'aula exposició i discussió de treballs elaborats per l'alumnat.

Eventuals conferències.

Tutories d'orientació metodològica i bibliogràfica.

Altres activitats supervisades.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes presencials a l'aula	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Eventuals conferències	45	1,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Tipus: Supervisades			
Altres activitats supervisades.	35	1,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Tutories d'orientació metodològica i bibliogràfica.	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Avaluació

Evidència 1. Una prova escrita, on s'haurà de donar raó de la correcta assimilació del temari impartit: 50% de la qualificació final.

Evidència 2. Presentació d'un treball escrit individual d'un estudi monogràfic sobre una pintura barroca hispànica, triada pel professor, i diferent per a cada alumne: 25% de la qualificació final.

Evidència 3. Seguiment, en les hores de tutoria, de les tasques preparatòries del treball, en dues sessions (1 presentació de la bibliografia i fonts; 2 presentació d'un guió previ a la redacció): 25 % de la qualificació final.

Format de les evidències

El format de les evidències es comunicarà a inici del curs. A tall d'orientació es preveu que habitualment la prova escrita comporta la identificació i anàlisi breu sobre diverses obres o conceptes (duració aproximada de la prova: entre 60 i 90 minuts). El treball individual no haurà de superar en cap cas els quinze folis. No s'acceptaran treballs enviats per correu electrònic, sinó només impresos en paper. La presentació formal serà simple, sense portada, només amb les pàgines grapades. A la primera pàgina es faran constar els cognoms i nom i el NIU ben visibles, a més del títol del treball. Si el treball incorpora il·lustracions, aniran al final del text, abans de la bibliografia. Aquesta última s'ha de citar correctament i ha de ser ordenada per any de publicació de més antic a més modern; són imprescindibles el lloc i l'any d'edició, però es dispensa el nom de l'editorial. Obligatòriament, el text ha d'incorporar el sistema de notes a peu de pàgina, tant de referència bibliogràfica com de caràcter informatiu. A més, el treball ha d'incloure una valoració personal de l'argument tractat.

En el cas de l'avaluació única els alumnes es presentaran a l'examen i alhora faran el lliurament del treball, quedaran però exempts de la tutoria obligatòria per a l'elaboració del treball.

Observacions

Les evidències de plagi en l'elaboració dels treballs afectaran en negatiu la qualificació final. Les idees, frases o paràgrafs d'altres autors es poden usar, sempre que es citin entre cometes i que se n'indiqui l'autoria i la font d'informació. Tampoc no es podran aprofitar treballs de cursos anteriors.

La nota final és el resultat de la mitjana ponderada entre l'examen i el treball (evidències 2 i 3), sempre que aquestes notes superin cada una d'elles l'aprovat. Un notable del treball i un suspens en l'examen, o a l'inversa, mai no fan un aprovat. Si la matèria només se supera parcialment (per exemple: no es lliura el treball, encara que la valoració de la prova escrita sigui positiva, o viceversa) la nota final serà un "No Presentat". Si una o més evidències tenen avaluació negativa, la nota final serà un "Suspens". Al final del quadrimestre, l'alumnat té dret a la revisió de les proves, abans del tancament definitiu de les actes.

Tal com preveu la normativa es farà una reavaluació el dia senyalat pel Deganat de la part de la prova escrita (Evidència 1), que serà oberta a tots els que no la hagin superat, sense limitacions de nota de tall.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presentació d'un treball escrit individual	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Prova escrita	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Seguiment dels treballs (Tutories)	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Bibliografia

GENERAL

Alfonso E. Pérez Sánchez, Pintura barroca en España, 1600-1750, Cátedra, Madrid, 1992.

Javier Portús Pérez, El concepto de pintura española. Historia de un problema, Editorial Verbum, Madrid 2012.

La bibliografia sobre Velázquez es enorme. Recomanem

Jonathan Brown, Velázquez pintor y cortesano, Alianza, Madrid 1986

José Manuel Cruz Valdovinos, Velázquez. Vida y obra de un pintor cortesano, Caja Inmaculada, Zaragoza 2011.

AAVV., Velázquez el arte nuevo, Crítica, Madrid, 2021

Sobre Zurbarán tenim el treball clàssic de

Paul Guinard, Zurbarán y los pintores españoles de la vida monástica, Joker, Madrid 1967. I

el més recent de Odile Delenda, Francisco de Zurbarán, 1598-1664, Fundación de Apoyo a la Historia del Arte Hispánico, Madrid, 2009-2010, 2 vol.

Sobre Murillo Diego Angulo, Murillo, Espasa-Calpe, Madrid 1981, 3 vol.

Enrique Valdivieso, Murillo. Catálogo razonado de pinturas, El Viso, Madrid 2010.

Benito Navarrete, Murillo y las metáforas de la imagen, Cátedra, Madrid, 2017

Pablo Hereza, Corpus Murillo. Biografía y documentos, Ayuntamiento de Sevilla, Sevilla, 2017

Pablo Hereza, Corpus Murillo. Pinturas y dibujos. Encargos. Ayuntamiento de Sevilla, Sevilla 2019.

Benito Navarrete ed., Murillo ante su IV Centenario, Sevilla 2019.

Murillo IV Centenario, Museo de Bellas Artes de Sevilla 2018

Programari

No és necessari cap programari específic. Tot i ser improbable, si més endavant calgués es comunicaria oportunament.